

Archeologienota Wevelgem Menenstraat aanpassing

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

20-5-2025

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Wevelgem Menenstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de som van de betrokken percelen groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Deze archeologienota is een aanpassing van de reeds in akte genomen archeologienota met ID 21991. Omdat de geplande werken zijn gewijzigd, dient een nieuwe archeologienota opgesteld te worden. Enkel de bespreking van de geplande werken en het ontwerpplan zijn aangepast, voor het overige verschilt deze archeologienota niet van de vorige versie, ook de projectcode en het advies zijn hetzelfde gebleven.

Het plangebied, 3137m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm. Het is noord-zuid georiënteerd en grenst in het zuiden aan de Menenstraat. Het terrein is braakliggend, in de noordwestelijke hoek en langs de westelijke grens zijn enkele bomen aanwezig. Ten westen grenst het aan de Sint-Theresiakerk, in het noorden aan de Normandiëstraat en in het oosten aan woningen en bijhorende tuinen langs de Normandiëstraat en de Menenstraat.

Het plangebied is veraf gelegen van de kern van Wevelgem. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied en de omgeving lange tijd in gebruik was als landbouwgebied. De Ferrariskaart, de 19de-eeuwse kaarten en de topografische kaart van 1911 tonen een onbebouwd terrein ten noorden van de Menenstraat. Pas na de Tweede Wereldoorlog komt de zgn. Vogelwijk tot ontwikkeling, de Sint-Theresiakerk werd pas in 1960-1962 opgetrokken. Rond dat moment ongeveer geraakt ook het terrein bebouwd: in het zuidelijke deel van het terrein wordt een rusthuis opgericht, van meerdere verdiepingen hoog en dwars op de Menenstraat georiënteerd. Ook in het noorden, aan de Normandiëstraat, is een gebouw te zien op de topografische kaart van 1961. Eenzelfde bebouwing is te zien op de luchtfoto's van 1971 en 1979-1990. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het noordelijke gebouw afgebroken en is er een aanbouw aan het zuidelijke volume te zien. Op de luchtfoto van 2005-2007 is te zien dat het noordelijke deel van het terrein op dat moment in gebruik is als tuin en parking, de rest van het terrein is bebouwd. Na 2009 en voor 2013-2015 is alle bebouwing en verharding verdwenen en is het terrein braakliggend.

De fusiegemeente Wevelgem kent een eerder vlak verloop, met enkele hogere uitschieters in het uiterste noordwesten en noordoosten. Belangrijk voor de ontwikkeling van de gemeente is de Leie en diens vallei, die de zuidelijke grens van Wevelgem vormt. Het plangebied bevindt zich op de oost-west georiënteerde hogere rug die de vallei en de overgangsgronden in het noorden begrenst. De Menenstraat werd aangelegd net op de rand van deze rug en volgt eenzelfde oostwest verloop als de rug, en als de rivier. Het plangebied vertoont een eerder geaccidenteerd verloop, zonder duidelijke helling, met hoogtewaarde van het maaiveld tussen +20m TAW en +20,60m TAW; dit geaccidenteerde maaiveld is ongetwijfeld het gevolg van de sloopwerken een tiental jaar geleden. Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone, oorspronkelijk zal hier een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aanwezig zijn geweest.

De omgeving van het plangebied is archeologisch eigenlijk ongekend, wegens het ontbreken van gravend onderzoek. Er zijn evenwel meerdere interessante locaties gekend, maar deze zijn hoofdzakelijk het gevolg van oppervlaktevondsten aangetroffen bij veldprospecties (met alle periodes vanaf neolithicum tot nieuwe tijden vertegenwoordigd), of zijn indicatoren gekend uit cartografische en/of archivalische bronnen (molens, sites met walgracht, militaire kampen uit de nieuwe tijd).

Afgaande op louter de landschappelijke ligging - op een hogere rug net ten noorden van de Leievallei – zou het niet onwaarschijnlijk zijn dat er archeologische sites aanwezig zijn op het terrein. Als men echter rekening houdt met de recente ontwikkelingsgeschiedenis van het terrein en de directe omgeving, dan is de kans klein dat er op deze locatie nog onverstoorde archeologische sporen bewaard zijn gebleven. De omvorming van de landbouwgrond naar bouwgrond voor de aanleg van een grootschalige woonwijk rond 1960, het optrekken van een rusthuis met meerdere verdiepingen en een bijgebouw rond dezelfde periode, en de gefaseerde sloop van deze gebouwen sinds ca. 2000 ging ongetwijfeld gepaard met grootschalig bodemverzet en -verstoring door machinale grondwerken. Het huidige geaccidenteerde maaiveldverloop is daar één van de bewijzen van. De archeologische verwachting moet hierdoor bijgesteld worden naar zeer laag.

Het terrein wordt verkaveld in 8 bouwloten voor halfopen en gesloten bebouwing. Bij elke woning wordt een private tuin voorzien. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd langs de westelijke perceelsgrens, die zal aansluiten bij de Menenstraat en waarlangs de woningen een uitweg hebben. In het noorden loopt deze nieuwe weg uit op een parking, met ernaast een groenzone met een wadi. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied. Gezien het een verkavelingsaanvraag betreft, dient rekening gehouden worden met een potentieel integrale bodemverstoring van het totale plangebied.

Het plangebied kent een zeer lage archeologische verwachting. De voormalige grootschalige bebouwing heeft ongetwijfeld voor een bodemverstoring gezorgd, waardoor de kans zo goed als onbestaande is dat er nog archeologische sporen bewaard zijn gebleven op het terrein. Op basis van dit bureauonderzoek kan aangetoond worden dat er zo goed als zeker geen archeologische site meer aanwezig kan zijn binnen de grenzen van het plangebied; hoewel de geplande werken een diepgaande bodemverstoring met zich meebrengen, zal dit niet leiden tot verstoring van archeologisch erfgoed omdat dit niet meer aanwezig kan zijn. Een verder vooronderzoek zal geen kenniswinst bijbrengen en wordt niet geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden.